

EUROOPAN VAMMAISFOORUMI 1997-2007: 10 VUOTTA TAISTELUA VAMMAISTEN OIKEUKSIEN PUOLESTA

Tule mukaan tekemään historiaa: eroon vammaisten syrjinnästä Vammaisten kohtaaman syrjinnän vastustaminen kuuluu KAIKILLE

Vuonna 1997 eurooppalaiset ja kansalliset vammaisten ihmisten ja niiden vammaisten vanhempien järjestöt, joiden lapset eivät voi edustaa itseään, liittyivät yhteen perustaakseen Euroopan vammaisfoorumin (European Disability Forum, EDF).

EDF on itsenäinen ja ainutlaatuinen eurooppalainen järjestö, jolla on aktiivinen rooli suhteessa Euroopan unionin toimielimiin ja päätöksentekijöihin näiden pyrkiessä turvaamaan ja puolustamaan vammaisten ihmisten oikeuksia. Tavoitteenaan ja arkisen toiminnan kohteena on vaikuttaa Euroopan unionin lainsäädäntöön, vaikuttaahan jokainen EU:n tekemä päätös ja aloite Euroopan unionin vammaisten kansalaisten jokapäiväiseen elämään kaikilla tasoilla.

Vuosikymmen on kulunut yhteisen taistelumme alusta. Tänään me, niin vammaiset henkilöt kuin vanhemmat, joiden vammaiset lapset eivät itse voi edustaa itseään, voimme katsoa taaksepäin ja olla ylpeitä panoksestamme vammaisten oikeuksien kehitykseen Euroopassa. Tänään meidän on myös katsottava eteenpäin ja jatkettava vaikuttamistyötä syrjinnänvastaisen Euroopan unionin laajuisen lainsäädännön vahvistamiseksi, sen varmistamiseksi että vammaisten ihmisten täydestä integroitumisesta yhteiskuntaan tulee todellisuutta. Tämä meidän on tehtävä, koska vammaisuus on ihmisoikeuskysymys ja koska vammaisuus koskee meitä kaikkia.

VAMMAISUUS – PILOTETTUA TODELLISUUTTA ....

- Vammaiset eivät ole pieni vähemmistö: meitä vammaisia EU-kansalaisia on yli 50 miljoonaa ja edustamme yli **10 % EU:n väestöstä**.
- **Yhdessä perheestä neljästä** on vammainen jäsen.
- Vammaiset jäävät **yli kaksi kertaa todennäköisemmin** kolmannen asteen koulutuksen ulkopuolelle kuin ei-vammaiset henkilöt.
- Monilla vammaisilla lapsilla ei ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia **päästä koulutukseen**.

European Disability Forum – Forum européen des personnes handicapées
Rue du Commerce 39-41, 1000 Brussels, Tel : +32/2/282.46.00, Fax : +32/2/282.46.09
E-mail : info@edf-feqh.org – Website : <http://www.1million4disability.eu>

- **Tulomme** ovat todennäköisemmin muuta kuin palkkatuloa ja usein lakisääteisiä etuuksia. Lisäksi tulomme ovat **yleensä merkitsevästi alhaisemmat** kuin ei-vammaisten henkilöiden.
- Kohtaamme **työttömyyttä kaksi kertaa enemmän** kuin ei-vammaiset henkilöt.
- Elämme **esteellisessä ympäristössä**, vaikka yhdessä niiden kanssa, joilla on tilapäisiä liikkumisrajoitteita, muodostamme 40 % koko väestöstä.
- Kaikista vammaisista henkilöistä **puolet ei ole koskaan osallistunut vapaa-ajan, kulttuuri-, tai urheilutoimintaan**, eikä ole koskaan päässyt käymään teatterissa, elokuvissa, konsertissa, kirjastossa... .
- **Kohtaamme eristämistä ja ennakkoluuloja.**
- Yli 200 000 vammaista ihmistä joutuu yhä **elämään suljetuissa laitoksissa** ilman oikeutta tehdä omia elämänvalintojaan ja ilman perustavanlaatuisia ihmisoikeuksiaan.
- Euroopan unionin turvaama **henkilöiden vapaa liikkuvuus** on meille vain kaukainen ihanne, koska useimmiten emme pääse liikkumaan asuinpaikastamme ympäristön esteellisyyden vuoksi.

1997-2007: KYMMENEN VUOTTA TIENRAIVAAJANA

Euroopan vammaisfoorumin ensimmäinen saavutus vuonna 1997 avasi vammaisille eurooppalaisille tietä uuteen aikaan: osana Amsterdamin sopimusta hyväksyttiin 13. artiklan syrjimättömyyslauseke, ensimmäinen ja ainoa suora viittaus vammaisuuteen EU:n perustamissopimuksessa. Tämä merkittävä onnistuminen takasi oikeudellisen perustan vammaisten henkilöiden suojaamiseksi syrjinnältä ja antoi Euroopan unionille vastuun työskennellä tavoitteen hyväksi. Tällainen saavutus ei olisi ollut mahdollinen ilman vammaisten henkilöiden ja heitä edustavien järjestöjen Euroopan-laajuista yhteistoimintaa.

Kymmenen vuoden intensiivisen työn jälkeen EU:ssa ja kansallisesti, Euroopan Vammaisfoorumi on ollut vaikuttamassa lukuisiin eurooppalaisiin aloitteisiin ja lainsäädäntöratkaisuihin, jotka ovat muuttaneet ja muuttavat vammaisten ihmisten elämää kaikkialla Euroopassa:

- Yhä useammat eurooppalaiset kaupungit järjestävät esteetöntä julkista liikennettä, mikä edistää liikuntarajoitteisten ihmisten itsenäistä selviytymistä ja liikkumista;
- Työnantajien on käytettävä yhdenvertaiset mahdollisuudet turvaavia rekrytointimenetelmiä ja tarjouduttava mukauttamaan työpaikan oloja vammaisen henkilön tarpeita vastaavaksi;
- Vammaisen henkilö voi aloittaa oikeudellisen valitusprosessin, mikäli hän kokee tulleen syrjityksi työntekijänä hakiessaan työtä tai koulutusta;

- Yhä useammat suurelle yleisölle suunnatut verkkosivut ovat vammaisten henkilöiden saavutettavissa;
- Yhä useammat hissit suunnitellaan siten, että ne ovat esteettömyysstandardien mukaisia;
- Yhä useammat informaatio- ja viestintätekniset tuotteet ja palvelut, kuten matkapuhelimet, tietotekniikkalaitteet ja ohjelmistot, ovat nykyisin esteettömiä ja myös sokeiden ja heikkonäköisten käytettävissä;
- Eurokolikot ja eurosetelit ovat näkövammaisten kannalta kaikkien aikojen helpoimmin tunnistettavia;
- Yhä useammat lääkkeet myydään pakkauksissa, joissa tieto on myös pistekirjoitusmuodossa;
- Vammaiset henkilöt ovat oikeutettuja laadukkaaseen avustukseen matkustaessaan lentoteitse, niin lähtöasemalla kuin tuloasemalla;
- EDF:n aloitteesta vietetty Euroopan vammaisten vuosi 2003 loi tilaisuuden lisätä ihmisten tietoisuutta vammaisuudesta kaikkialla Euroopassa, lukuisia hallinnon ja lainsäädännön aloitteita pantiin vireille monissa EU-jäsenmaissa;
- Tehdessään toimitussopimuksia julkisista palveluista tai tuotteista viranomaisten on otettava huomioon vammaisten henkilöiden tarpeet esteettömyyskriteereiden suhteen;
- 35 % EU:n alueille myöntämästä rahoituksesta tulee olla vammaisten henkilöiden syrjimättömyyttä ja täyttä esteettömyyttä koskevien periaatteiden mukaisia.
- YK:n yleiskokouksen joulukuussa 2006 hyväksymä vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus, jota Euroopan Vammaisfoorumi vahvasti tuki, on ensimmäinen Euroopan unionia ja sen jäsenvaltioita oikeudellisesti sitova kansainvälinen asiakirja.

2007 JA ETEENPÄIN: OIKEUKSIEMME TURVAAMISEKSI MEIDÄN ON TOIMITTAVA YHDESSÄ!

> Pääsy oikeusturvan, oikeustoimikyvyn ja lain edessä yhtäläisen tunnustuksen piiriin

Meidän vammaisten henkilöiden tulisi olla aivan samoin kuin muidenkin Euroopan unionin kansalaisten, oikeutettuja yhtäläiseen asemaan lain edessä. Nykyisten kansainvälisten ihmisoikeusasiakirjojen mukaan meidän tulee voida nauttia oikeustoimikykyä ja tarvittaessa saada tukea oikeustoimikykyämme käyttämiseen kaikilla elämän alueilla, kuten hallita omaisuuttamme, omaa talouttamme, tehdä omaa elämäämme ja yhteiskuntaan osallistumistamme koskevia päätöksiä.

> **Koulutusta kaikille**

Meidän kaikkien, vammaisten lasten ja aikuistenkin on voitava hyötyä **yhdenvertaisesta pääsystä** koulutuksen piiriin, niin tavallisen kuin erityiskoulutuksen, **inklusiivisessa ympäristössä** ja meidän on saatava valittavaksemme **vaihtoehtoja** päättäessämme yhdessä perheidemme kanssa omista koulutustarpeistamme ja koulutusta koskevista toiveistamme

> **Yhdenvertainen kohtelu työelämässä**

Meidän, kuten muidenkin kansalaisten, on saatava hyötyä **yhdenvertaisesta kohtelusta** työtä hakiessamme ja työssä pysymisen suhteen. Meidän on myös saatava **yhdenvertainen palkka ja yhdenvertaiset oikeudet** yhtäläiseen ammatilliseen asemaan ja pätevyyteen. Työnantajien tulee olla valmiita mukauttamaan työpaikan oloja vammaisen henkilön tarpeiden mukaisesti.

> **Sosiaalinen suojelu, mukaan lukien sosiaalivakuutus**

Meillä vammaisilla kansalaisilla on oikeus yhtäläisiin mahdollisuuksiin muuttaa toiseen EU-jäsenmaahan, opiskella, tehdä työtä, liittyä muualla asuvan perheenjäsenen seuraan jne. Tämä edellyttää sosiaalisen suojelun järjestelmiin sisältyvien esteiden poistamista.

> **Elää itsenäisesti osana yhteisöä ja tehdä omia elämänvalintoja**

Meille, kuten muillekin kansalaisille, tulee antaa mahdollisuus elää itse **valitsemassamme** paikassa, **tehdä itse päätöksiä**, käyttää **itsenäistä selviytymistä ja yhtäläistä osallistumista** tukevia palveluja (esim. oikeutta henkilökohtaiseen apuun). Perheiden olennainen merkitys on tunnustettava vaikeasti ja monivammaisten lasten elämän valintoihin, koulutukseen ja sosiaaliseen inklusioon, etenkin niiden kohdalla jotka eivät kykene edustamaan itseään. Vammaisten henkilöiden ja heidän perheidensä tarpeiden mukaan sovitettuja resursseja ja tukea on oltava saatavilla.

> **Pääsy terveydenhoidon ja pitkäaikaishoidon piiriin**

Meidän, kuten muiden kansalaisten, erityisesti koska olemme ihmisiä joiden fyysinen tai henkinen koskemattomuus on uhattuna, on saatava oikeus päästä **laadukkaan, tehokkaan, ja edullisen terveydenhoidon ja hoivapalveluiden piiriin**; palvelut tulee sovittaa kunkin yksilön tarpeiden ja suostumuksen mukaiseksi, mukaan lukien varhainen diagnosointi, nopea puuttuminen, kuntoutus sekä riittävien resurssien tarjoaminen, jotta voimme saavuttaa maksimaalisen kehitystasomme.

> **Tavaroiden ja palveluiden käytettävyys**

Meidän, kuten muiden kuluttajien täytyy voida nauttia ja valita samasta, täydestä valikoimasta tavaroita ja palveluita. On ryhdyttävä lainsäädännöllisiin toimiin sen turvaamiseksi, että kaikki tavarat ja palvelut suunnitellaan ja tarjotaan sellaisina, että ne ovat täysin **”design for all” – periaatteen** mukaisesti kaikkien

käytettävissä, saavutettavissa, esteettömiä ja toteuttavat ajatusta ”suunnittelua kaikille.

> **Kulttuurin, vapaa-ajan ja urheilun esteettömyys**

Meidän, kuten muidenkin kansalaisten, täytyy voida **täysimääräisesti osallistua** kaikkeen kulttuuri- vapaa-ajan- ja urheilutoimintaan, joiden on oltava täysin esteettömiä, meillä pitää olla myös oikeus ilmaista itseämme kulttuurin ja taiteen keinoin.

> **Julkisen liikenteen esteettömyys**

Meidän, kuten muidenkin kansalaisten, täytyy voida **matkustaa vapaasti ja itsenäisesti** bussilla, junalla, lentokoneella tai laivalla, itse valitsemaamme päämäärään.

> **Julkisten rakennusten ja muiden tilojen esteettömyys**

Meillä, kuten muillakin kansalaisilla, täytyy olla mahdollisuus päästä täysimääräisesti, vapaasti ja itsenäisesti – myös milloin mukanamme on opas tai opaskoira kaikkiin **julkisiin rakennuksiin ja tiloihin**, kuten puistoihin, leikkipuistoihin, ravintoloihin, baareihin, teattereihin, ostoskeskuksiin, museoihin tai muuhun osaan rakennettua ympäristöä, kuten jalkakäytävät, kadut, suojatiet. On ryhdyttävä lainsäädännöllisiin toimiin sen turvaamiseksi, että rakennettu ympäristö on täysin esteetön ”**design for all**” – **periaatteen** mukaisesti.

> **Esteetön viestintä ja tiedonsaanti**

Meidän, kuten muiden kansalaisten on saatava täysimääräisesti ja esteettömästi **kaikki tieto** niin yksityisellä kuin julkisella sektorilla esteettömässä muodoissa (sähköinen muoto, kirjoitus, Braille, isokirjoitus, viittomakieli, audiomuoto tekstitys, selkotehti). Meidän on päästävä esteettömästi käyttämään kaikkia markkinoilla olevien sähköisen **viestinnän välineitä**, jotta voimme täysimääräisesti osallistua yhteiskuntamme sosiaaliseen ja talouselämään.

> **Kaikkien vammaisia henkilöitä koskevien syrjivien ja stereotyyppisten käsitysten kieltäminen**

Me, vammaiset miehet ja naiset, vaadimme kaikkia **kunnioittamaan ihmisarvoamme** niin politiikassa ja julkisessa elämässä, kuin mainonnassa ja joukkoviestinnässä.

> **Äänestämisen ja vaalikampanjaan osallistumisen esteettömyys**

Meidän kuten muidenkin kansalaisten on voitava nauttia vapaasti ja itsenäisesti äänestyoikeudesta (mukaan lukien oikeus salaiseen äänestykseen sekä esteettömään äänestyspaikkaan, äänestysmateriaaliin ja vaaliasiakirjoihin) sekä oikeuteen tulla valituksi julkiseen virkaan.

VAMMAISLIIKE VAATII:

- 1. Kattavan syrjinnänvastaisen lainsäädännön aikaansaamista vammaisten henkilöiden suojelemiseksi**, olemassa olevien esteiden poistamiseksi, uusien esteiden välttämiseksi, yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen osallistumisen saavuttamiseksi kaikilla elämän alueilla.
2. Euroopan yhteisöjen ja Euroopan unionin jäsenmaiden on **pikaisesti allekirjoitettava ja ratifioitava YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus**.
3. Konkreettisia toimia ja tavoitteita **yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi koulutuksen** ja sosiaalisen elämään osallistumisen osalta vammaisille lapsille alueellisilla, kansallisilla, ja Euroopan tason poliittisilla toimilla.
4. Konkreettisia toimia ja tavoitteita **yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi työllisyyden osalta** alueellisilla, kansallisilla, ja Euroopan tason poliittisilla toimilla.
5. Kansallisen tason uudistuksia, joiden tavoitteena on vammaisten henkilöiden **siirtyminen laitoksista vaihtoehtoiseen asumiseen itsenäisesti ja omassa yhteisössään**; tähän tarvitaan riittävän rahoituksen, mukaan lukien eurooppalaisen rahoituksen kautta turvattuja laadukkaita ja edullisia palveluita.
6. **Esteettömyyteen ja syrjimättömyyteen kohdistuvat vaatimukset** tulee sisällyttää kaikkiin **rahoitusvälineisiin**, myös EU- tasolla, jotta vältetään uusien esteiden rakentaminen.
7. Tarvitaan **vammaisuutta koskevaa tietoa ja tilastolukuja**, jotka heijastavat eurooppalaisten vammaisten todellista tilannetta ja elämänoloja; Vammaisten oikeuksien turvaamiseksi tehokkaasti tarvitaan tukeva pohja uusien lainsäädäntötoimien ja aloitteiden kehittämiseksi.
8. **Tarvitaan yhteiset standardit ja lainsäädäntöä turvaamaan kaikkien tavaroiden ja palveluiden käytettävyyden ja saavutettavuuden** kaikkialla Euroopan Unionissa.

Me, eurooppalaiset vammaiset, kutsumme Euroopan Unionia kansallisia, alueellisia, ja paikallisia viranomaisia toimimaan läheisessä yhteistyössä kaikkien kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa ja siirtämään yhdessä vammaisten syrjinnän osaksi Euroopan menneisyyttä!

OTA ASKEL, TEE MUUTOS!

Minuutti aikaasi voi muuttaa kaikkien Euroopan vammaisten tulevaisuutta.

ALLEKIRJOITA vetoomus www.1million4disability.eu